

โครงการ ชมรมผู้พิทักษ์ขยะในโรงเรียน (Waste Guardian Club in School)

สัญญาเลขที่ : 5/2568

หัวหน้าโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาดิ ดิษฐกิจ

หน่วยงาน : สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ความเป็นมาของโครงการ

"ขยะ" เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน (ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรมควบคุมมลพิษ, 2566) ขยะมูลฝอย (solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถังพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซึ่งขยะต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ โดยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและพาหะของโรค ก่อให้เกิดความรำคาญและไม่ปลอดภัย ก่อให้เกิดมลพิษต่อดิน น้ำ และอากาศ และทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตราย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สังคมเศรษฐกิจสีเขียว ในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว และส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตร และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ส่งเสริมรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/มรดกทางสถาปัตยกรรม/ศิลปวัฒนธรรม และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับกระบวนการผลิตเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการผลิตบนหลักการมีส่วนร่วม รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีหลักการและแนวคิดหนึ่งที่กล่าวถึง การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการ และการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในหมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เป้าหมายที่ 3 การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ตัวชี้วัดที่ 3.2 การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ภายในปี 2570 กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมงานวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา และนวัตกรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและลดของเสียจากกระบวนการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาแพลตฟอร์มบริหารจัดการข้อมูลและแพลตฟอร์มเสริมสร้างความสามารถในการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาเทคโนโลยีการออกแบบเชิงนิเวศ การจัดการของเสีย การพัฒนาธุรกิจ และการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ระหว่างธุรกิจและอุตสาหกรรม และกลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการลดและหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรและเพิ่มมูลค่าของเสีย ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุชนิดเดียว การใช้วัสดุรอบสอง การอัพไซเคิล มาใช้ในการผลิตและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเดิม

การจัดการขยะเหลือศูนย์ (zero waste management) โดยยึดหลักการที่ว่า “ขยะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ” และเป็นการดำเนินการแบบใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือการลดการสร้างขยะด้วยแนวคิด 3R ลดใช้ นำกลับมาใช้ซ้ำ และรีไซเคิล โดยเริ่มต้นที่การใช้ให้น้อยลง ลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ ที่ก่อให้เกิดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (reduce) การนำวัสดุผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ (reuse) และการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือ รีไซเคิล (recycle) นอกจากนี้ยังสามารถทำการอัพไซเคิล (upcycling) ซึ่งหมายถึงกระบวนการ

ในการแปลงสภาพของวัสดุ หรือสิ่งที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกแล้วเพื่อเปลี่ยนให้เป็นวัสดุใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิม หรือกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สูงมากขึ้นกว่าเดิมนั่นเอง

ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและหันมาร่วมมือกันในการจัดการขยะ ซึ่งการปลูกฝังความมีวินัยจะเป็นตัวที่เริ่มสร้างสิ่งต่างๆ ให้กับเด็ก ปลูกฝังในใจของเด็กๆ ในโรงเรียน จะทำให้เรื่องการจัดการขยะเกิดความยั่งยืน การสนับสนุนด้านความรู้และก่อให้เกิดการรวมตัวของนักเรียนในการสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ดังเช่น การตั้งชมรมผู้พิทักษ์ขยะในโรงเรียน จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นพลังที่สำคัญของโรงเรียนและชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจัดการขยะในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 คน

วิธีการดำเนินงานของโครงการ

1. ประชุมคณะทำงานโครงการบริการวิชาการ
2. ชี้แจงโครงการและรายละเอียดกำหนดการร่วมกับโรงเรียนเป้าหมาย
3. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินโครงการ
4. จัดโครงการ ชมรมผู้พิทักษ์ขยะในโรงเรียน ณ โรงเรียนวัดปรมาภิไธยวาส (แสนสวัสดีวิทยาการ)

ผลการดำเนินงาน

1. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนทั้งหมด 40 คน วุฒิการศึกษา ระดับมัธยมต้น 40 คน
2. ความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
 - 2.1 ด้านหัวข้อการเสวนาและการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในหัวข้อการเสวนาและการอบรมเชิงปฏิบัติการในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85
 - 2.2 ด้านวิทยากร ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร ความชัดเจนในการตอบคำถาม การใช้สื่อประกอบการฝึกอบรมของวิทยากรในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.80
 - 2.3 ด้านระยะเวลาการจัดอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในความเหมาะสมของระยะเวลาที่จัดอบรมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.70
 - 2.4 ด้านความรู้ที่ได้รับ ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในความรู้ที่ได้รับในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75
 - 2.5 ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผู้เข้ารับการอบรมจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.70

ประโยชน์ที่ได้รับ

โรงเรียนสามารถลดปริมาณขยะและมีความสะอาด นักเรียนสามารถรวมกลุ่มเป็นชมรมผู้พิทักษ์ขยะและได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักเรียนร่วมอบรมมีความต้องการให้จัดอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อให้ความรู้เพิ่มมากขึ้น ความต้องการให้มหาวิทยาลัยร่วมกิจกรรมของชมรมผู้พิทักษ์ขยะของโรงเรียน และการนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยเพื่อปลูกผักในโรงเรียน

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

